

BILDANDE AV NATURRESERVATET HÅGERYD I VÄXJÖ KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) området Hågeryd som naturreservat. Gränsen för naturreservatet ska vara den gräns som utmärks i fält och som framgår på bifogad karta (bilaga 1).

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård.

SYFTET MED RESERVATET

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och restaurera öppna och trädklädda ängs- och betesmarker så att de biologiska värdena knutna till såväl markflora som trädskikt bevaras och stärks,
- det rörliga friluftslivet ska ges möjlighet till naturupplevelser i ett artrikt och vackert kulturlandskap.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som förhindrar skogsbruk, rationalisering av jordbruket och olika typer av exploatering,
- befintliga ängs- och betesmarker hävdas och igenväxande marker restaureras där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter,
- lämpliga åtgärder för att främja upplevelsevärdena vidtas.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Skälen för beslutet är områdets prioriterade bevarandevärden, naturtyperna slätterängar i låglandet (6510) och lövängar (6530). Bildandet av naturreservatet bedöms främja bevarandet av de utpekade värdena.

Naturreservatets högsta biologiska värden är knutna till de ännu hävdade slättermarkerna och dess artrika flora. Området har också trädvärden, framförallt i den norra delen, som är en av Skogsstyrelsen registrerad nyckelbiotop. Delar av reservatet befinner sig idag i igenväxning där de biologiska värdena knutna till slätterängar minskar. Områdets bevarandevärden hotas av upphörd hävd och igenväxning. För att gynna de prioriterade bevarandevärdena behövs skötselåtgärder som möjliggörs i och med att beslut om naturreservat fattas. Skötselåtgärderna specificeras närmare i bilaga 2.

FÖRESKRIFTER

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller annan jordart
2. borra, spränga, schakta, gräva, dämna, dika, dikesrensa, fylla ut, tippa, anordna upplag eller utföra annan liknande åtgärd på land eller i vatten
Anmärkning:
Tillfälligt upplag i samband med skötselåtgärder får ske efter godkännande av Länsstyrelsen.
3. anlägga väg, parkeringsplats eller vändplats
Anmärkning:
Underhåll av befintliga vägar får ske.
4. ta bort eller skada stengärdesgård, odlingsröse eller annan kulturlämning
5. uppföra byggnad, ledning, mast, vindkraftverk eller annan anläggning
Anmärkningar:
I. Jakttorn kan efter Länsstyrelsens godkännande få uppföras på lämplig plats om behov finns.
II. Länsstyrelsen kan godkänna uppförande av anordning för tamboskap t.ex. vindskydd eller insamlingsfålla.
6. avverka, gallra, beskära, röja, så, plantera träd eller buskar eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller skada enskilda träd eller buskar
Anmärkning:
Siktgata för jaktens behov kan efter Länsstyrelsens godkännande få öppnas på lämplig plats om behov finns.
7. skada, ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller döda grova grenar
Anmärkning:
Vindfälle eller döda grova grenar som hamnar olämpligt och påtagligt hindrar jordbruk eller framkomlighet på stigar och vägar får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet.
8. sprida bekämpningsmedel, gödsel, kalk eller annat jordförbättringsmedel
9. ändra växt- och djurlivets sammansättning genom att föra in, så eller plantera ut arter
10. utfodra vilt, sätta upp saltsten för vilt eller anlägga åtel

11. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande utan Länsstyrelsens godkännande
12. rutinmässigt eller förebyggande behandla betesdjur med avmaskningsmedel
13. tillskottsutfodra och vinterbeta

Anmärkning:

Tillskottsutfodring får, efter godkännande från Länsstyrelsen, ske under kortare tid vid betessläpp och vid avslutning av betessäsongs, samt under betessäsongs i skötselområde 3. Användning av kalvgömmor är tillåten för att tillgodose kalvarnas behov.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång i naturreservatet

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar iordningställs och åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatsgräns och information om reservatet
2. att skötsel utförs som behövs för att bevara och utveckla naturvärdena:
  - slåtter och betesdrift om inte fastighetsägaren själv utför detta, eller anlitar annan brukare,
  - avverkning av träd, tillskapande och utplacering av död ved (inkl. död ved från områden utanför reservatet), röjning av sly, hamling, veteranisering, flytt av vindfällan,
  - naturvårdsbränning,
  - bekämpning av invasiva arter och igenväxningsvegetation,
  - uppsättning av fågel- och insektsholkar och andra åtgärder för att gynna dessa artgrupper,
  - utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
  - skapande av jordblottor.
3. iordningställande av anordningar för allmänheten i form av parkeringsplats, informationsplats, strövstig och rastplats
4. åtgärder för vetenskaplig undersökning som i förväg godkänts av Länsstyrelsen
5. tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder
6. användning av vägar i den utsträckning som behövs för att utföra skötselåtgärder enligt skötselplan

Länsstyrelsen ansvarar för att skötselåtgärder enligt ovan och som specificeras i fastställd skötselplan utförs.

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. skada naturföremål eller ytbildning, t.ex. genom att gräva, borra, måla eller mejsla
2. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar
3. plocka, skada eller gräva upp örter, svampar, mossor, lavar eller andra växter annat än plockning av enstaka exemplar av icke-fridlysta arter. Bär och matsvamp får plockas för husbehov
4. samla in insekter, snäckor, maskar eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka exemplar av icke-fridlysta arter
5. framföra eller parkera motordrivet fordon eller släpvagn annat än på anvisad väg och anvisad iordningställd parkeringsplats
6. parkera eller ställa upp husvagn, husbil eller liknande mellan kl. 00.00 och 05.00.
7. elda annat än på anvisad och iordningställd eldplats
8. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande utan Länsstyrelsens godkännande
9. bedriva tävlings-, övnings- eller lägerverksamhet utan Länsstyrelsens godkännande
10. tälta annat än på anvisad och iordningställd tältplats
11. störa eller skada djurlivet t.ex. genom närgånget uppträdande vid bo- eller lekplats
12. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur

Föreskrifterna under C gäller omedelbart, även om de överklagas.

Föreskrifterna hindrar inte:

- förvaltaren eller den som arbetar på förvaltarens uppdrag att utföra de åtgärder som framgår av ovan angivna B-föreskrifter som behövs för reservatets skötsel eller uppföljning av bevarandestatus.
- normalt underhåll av vägområde. Träd som fallit eller grova grenar som kapats vid underhåll ska flyttas inom naturreservatet.
- åtgärder för vetenskaplig undersökning som i förväg godkänts av Länsstyrelsen

Med Länsstyrelsens godkännande enligt föreskrifterna ovan avses inte en dispens-eller tillståndsprövning utan endast att Länsstyrelsen i skriftlig form kan ge sitt godkännande till en åtgärd efter att denna beskrivits på lämpligt sätt.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bl.a. miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturminneslagen.

Enligt 7 kap. 28a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

ÄRENDETS BEREDNING

Hågeryd ingår i Länsstyrelsens *Plan för skydd av värdefull natur i Kronobergs län 2008-2010*. Sedan den siste av de tidigare ägarna bröderna Gustafsson avlidit år 2013 övergick ägandet av Hågeryd 2:5 under 2014 enligt brödernas gemensamma testamente till "Erik och Sigvard Gustafssons stiftelse". Efter inledande konsultation mellan stiftelsen och Länsstyrelsen beslutades att staten genom Naturvårdsverket skulle köpa den del av Hågeryd 2:5 som föreslagits som naturreservat.

I samband med detta gjordes även en överenskommelse om intrångsersättning mellan Länsstyrelsen och ägaren till fastigheten Hågeryd 2:9 om ett i norr angränsande område med höga naturvärden.

Förslaget till beslut och skötselplan skickades hösten 2016 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar. Myndigheter, ideella föreningar m.fl. har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET TILL BESLUT

Växjö kommun ställer sig positiv till bildandet av naturreservatet Hågeryd.

Skogsstyrelsen Kronobergs distrikt ser positivt på att Länsstyrelsen bildar naturreservatet Hågeryd. Eftersom de tidigare ägarna Erik och Sigvard var rikskändisar föreslår/önskar Skogsstyrelsen att det uppförs en mötesplats under tak med en utställning om området och brödernas gärningar. En sådan utställning med foton skulle vara mycket bra även ur ett barn- och ungdomspedagogiskt perspektiv.

E.ON Elnät Sverige AB har inget att erinra mot förslaget.

Kronobergs Ornitologiska Förening framför följande yttrande:

1. Vi anser inte att jakt ska vara tillåten. Jakt kan strida mot några av de syften som anges ligga till grund för bildandet av reservatet t ex att "bevara den biologiska mångfalden" och ge "möjlighet till

naturupplevelse”. Våra naturreservat är viktiga besöksmål för en naturintresserad allmänhet. Under jaktperioden är det många som väljer att besöka reservaten för att inte råka hamna mitt i pågående jakt. Jakt försvårar för besökare i reservaten under ganska lång tid, från augusti till februari. Hur informeras besökare om att jakt pågår? Vilka risker skapas när jakt pågår? Hur bemöts människor som anser att avsiktligt dödande av djur är etiskt upprörande? Vi tycker att naturreservaten ska vara befriade från jakt med undantag för skydds jakt på djur som är på väg att förstöra reservatets naturvärden.

2. Vid anläggning av stigar och rastplatser är det mycket viktigt att nuvarande och kanske framtida boplatser för fåglar inte kommer för nära. I Hågeryd finns miljöer för fiskgjuse, lärkfalk och bivråk. Om sådana anläggningar får en mindre bra placering försämras villkoren för dessa arter istället för motsatsen. Föreningen bidrar gärna med sina erfarenheter innan anläggningarnas utformning beslutas.

LÄNSSTYRELSENS BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER

Skogsstyrelsens förslag om uppförande av en mötesplats under tak som plats för information om naturreservatet och dess historia är utmärkt och mark för sådana anordningar finns avsatt inom skötselområde 5. Länsstyrelsen uppför anordningar för friluftslivet i naturreservaten i mån av ekonomiska resurser.

Länsstyrelsen anser inte att tillåtande av jakt i naturreservatet strider mot reservatets syfte.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Hågeryd är ett ur naturvårdssynpunkt mycket värdefullt naturområde med inslag av slätterängar med en variation av öppna och trädbevuxna partier och hyser en stor mångfald av arter knutna till dessa miljöer.

Området är av riksintresse för naturvården (objektnummer NRO07036, enligt Naturvårdsverkets beslut 1988-09-19 och 2000-02-07). Områden av riksintresse för naturvården ska enligt hushållningsbestämmelserna i 3 kap. 6 § miljöbalken skyddas mot åtgärder som kan skada natur- eller kulturmiljön.

Hågeryd har i länets naturvårdsprogram erhållit klass 1 i en tregradig skala, där klass 1 är det högsta värdet. Idag ingår 6,1 ha av naturreservatet i Natura 2000, EU:s nätverk för värdefull natur.

En nyckelbiotop är registrerad i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Området ingår i Växjö kommuns översiktsplan (antagen av kommunfullmäktige i oktober 2005) som ett riksintresseområde för naturvården där inga åtgärder som kan medföra påtaglig skada på

riksintresset får vidtas. I översiktsplanen konstateras också att Länsstyrelsen avser att bilda naturreservat i området.

Området är välkänt bland allmänheten på grund av den publicitet som förekommit kring de tidigare brukarna bröderna Erik och Sigvard Gustafsson och deras användande av äldre jordbruksmetoder. Att bröderna Gustafssons brukningsmetoder dokumenterats på film och i litteratur bidrar till att de kulturhistoriska värdena är höga och väldokumenterade. Detta medför att området attraherar en stor mängd besökare, vilket bidrar till att göra det viktigt för friluftslivet.

Potential finns dessutom att genom informativa, intressanta och säkra friluftsanordningar öka antalet besökare ytterligare. Området är mycket naturskönt och från naturreservatet har besökare utsikt över Lillesjön och Helgasjön i öster.

Bevarandet av naturvärdena går inte att förena med skogsbruk eller olika typer av exploatering och ett långsiktigt bevarande kan garanteras genom att ett naturreservat inrättas. Utan ett beslut om bildande av naturreservat riskerar de höga naturvärdena att gå förlorade genom förändrad markanvändning eller upphörd hävd. Dessutom krävs långsiktiga skötselinsatser vars finansiering möjliggörs genom ett naturreservat. Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om bevarandemålen uppfylls, i enlighet med fastställd skötselplan.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt och djurliv*. Målen uppfylls genom att 7,3 ha produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och genom att hela området hävdas i enlighet med fastställd skötselplan.

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att reservatsföreskrifternas utformning innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten. Reservatsbildningen är förenlig med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kapitlen miljöbalken.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att den föreslagna ordningsföreskriften enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Hågeryd
NVR-id	2044828
Kommun	Växjö
Distrikt	Öjaby
Natura 2000-område som berörs	SE0320167 Hågeryd
Lägesbeskrivning	Hågeryd ligger 10 km NV om Växjö.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 482130, Y: 6312275
Kartblad Index 100 km	63E
Kartblad Index 5 km	63E 1i SV
Naturgeografisk region	11 SÖ Smålands skog-/sjörik slätt
Huvudsaklig objektkategori	O, Odlingslandskap med ängar och betesmarker
IUCN-kategori	IV, Habitat/Artskyddsområde (Habitat/Species Management Area)
Fastigheter och ägarkategori	<u>Hågeryd 2:5</u> Naturvårdsverket <u>Hågeryd 2:9</u> Privat
Servitut/rättigheter/samfälligheter	<i>Rättigheter</i> <u>Kraftledning - 0781IM-09/5986.1</u> E.on Elnät Sverige AB
Sakägare	Enligt bilaga 3
Areal	12,0 ha.
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Kronobergs län

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Hågeryd är beläget på ett höjdmassiv ca 10 km NV om Växjö. Byn uppvisar ett öppet, mosaikartat jordbrukslandskap med åker, äng och betesmark. Naturreservatet ligger i södra delen av byn. Gräsmarkerna ligger här väl samlade utefter en östsluttning med grundvattenutflöde på flera ställen. Variationen av växtsamhällen blir därmed stor, från torrängspartier till friska och fuktiga växtsamhällen. Floran är art- och individrik, och innehåller bl.a. arter som desmeknopp, slättergubbe, slätterfibbla, klasefibbla, svinrot, Jungfru Marie nycklar, nattviol, tvåblad, stagg, loppstarr, ängstarr, hartmansstarr, gullviva och smörboll.

Området har också trädvärden, framförallt i den norra delen, där lönnlav, krushättemossa, fällmossa, guldlockmossa, platt fjädermossa och almlav återfinns. Delar av reservatet befinner sig idag i igenväxning där de biologiska värdena knutna till slätterängar minskar.

Naturreservatet bär en mycket tydlig prägel av ett äldre jordbrukslandskap med små brukningsenheter och avgränsningar i form av stenmurar och terrasser. Antalet odlingsrösen är också stort. Flera äldre brukningsvägar finns och många träd bär spår av hamling.

Området är beläget nära Växjö och stadens flygplats och en busshållplats finns inom gångavstånd.

UPPLYSNINGAR

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet.

FÖRORDNANDE OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Länsstyrelsen förordnar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) jämfört med 27 § förordningen (1998:1252) om områdeskydd enligt miljöbalken m.m., att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar från detta förordnande införas i Post- och Inrikes Tidningar och i ortstidningarna Smålandsposten och Växjöbladet/Kronobergaren.

Delgivningen ska anses ha skett två veckor efter dagen för detta beslut, förutsatt att kungörelsen inom 10 dagar från beslutet införts i ovan nämnda tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö och på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/kronoberg

BESLUTANDE

Beslut i ärendet har fattats av Tf. Landshövding Anders Flanking.

I handläggningen av ärendet, i vilket naturvårdshandläggaren Love Eriksen varit föredragande, har även naturvårdshandläggarna Ellen Flygare och Robert Simonsson, länsjuristen Henrik Skanert, funktionsledaren Elisabet Ardö, Tf. enhetschefen Jan Grosen, samt enhetschefen Maria Nilsson deltagit.

Anders Flanking
Tf. Landshövding

Love Eriksen
Naturvårdshandläggare

ÖVERKLAGAN

Detta beslut kan överklagas av den som beslutet angår (16:12 § miljöbalken) genom skrivelse till regeringen. Överklagandet ska dock skickas in per e-post till kronoberg@lansstyrelsen.se eller per post till Länsstyrelsen i Kronobergs län, 351 86 VÄXJÖ. Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet senast den 17 januari 2017, annars kan inte regeringen pröva överklagandet.

Överklagandet ska innehålla följande:

- hänvisning till detta beslut, dnr 511-335-2016
- vad som ska ändras och varför
- namnteckning, namnförtydligande och adressuppgifter
- eventuella handlingar som stöder överklagandet.

BILAGOR

- 1.a. Beslutskarta
- 1.b. Översiktskarta
2. Skötselplan
  - 2.a. Skötselplanekarta
  - 2.b. Historiska kartor
3. Sakägarförteckning och sändlista
4. Miljöbalkens regler om naturreservat
5. Överklagandehänvisning

